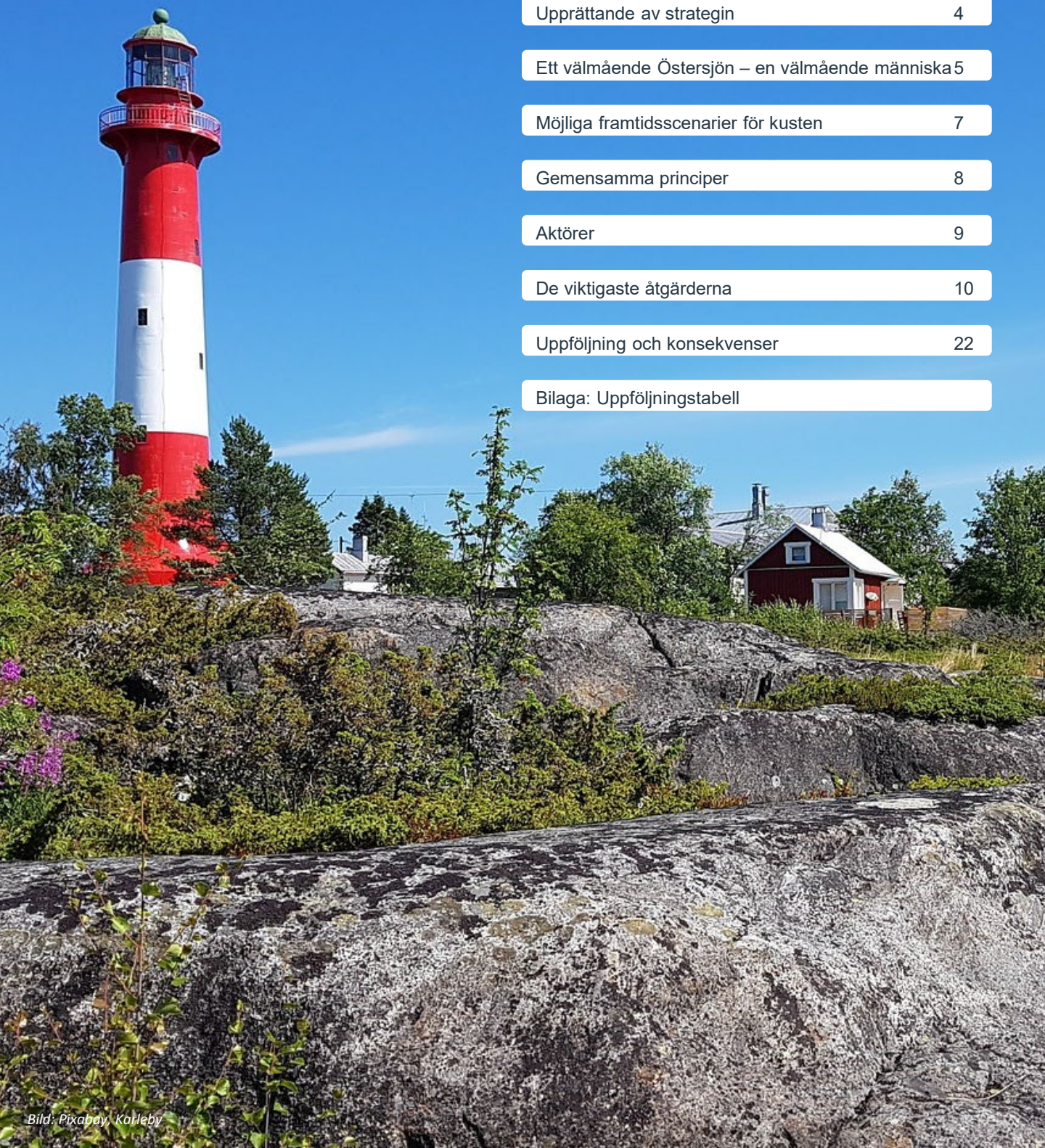

Förord	2
Syfte och innehåll	3
Upprättande av strategin	4
Ett välmående Östersjön – en välmående människa	5
Möjliga framtidsscenarier för kusten	7
Gemensamma principer	8
Aktörer	9
De viktigaste åtgärderna	10
Uppföljning och konsekvenser	22
Bilaga: Uppföljningstabell	

Finlands kuststrategi har upprättats för att precisera visionen av och åtgärderna för kusten i Finlands havsstrategi 2030. I arbetet har man tillsammans med intressentgrupperna strävat efter att i stället för strategiska målsättningar hitta gemensamma principer och verksamhetsmodeller för att kunna arbeta i samma riktning på ett sådant sätt att användningen av kusten står på en hållbar grund och naturens förnyelseförmåga bevaras. Människans handlingar och försörjning samt naturens ekosystem ses som system som är beroende av varandra, vars hållbarhet kan förbättras genom samarbete mellan olika aktörer och genom att identifiera deras möjligheter till samarbete.

Intressentgrupperna valde tio åtgärds paket till strategin. Dessa presenteras som åtgärds kort. För varje åtgärd ges en uppskattning av hur åtgärden förverkligar strategins gemensamma principer och även i en bredare omfattning målen i FN:s åtgärds program för en hållbar utveckling Agenda 2030.

Kuststrategin är aktuell. Allvarliga ekologiska hot såsom den framskridande klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald samt miljöförstöring och övergödning tär särskilt på den till sina naturförhållanden varierande och för människans verksamhet så viktiga kusten.

EU:s generaldirektorat för miljö gav redan år 2002 en rekommendation till medlemsländerna om att upprätta en strategi för hållbar användning och skötsel av kustområden. Finlands kuststrategi 'Hållbart på kusten' blev färdig år 2006 och EU-kommissionen informerades om detta. Vad gäller denna nya strategi finns det inte längre någon rapporteringsskyldighet.

En granskning av samspelet mellan land och hav inkluderades i havsplaneringsdirektivet (2014) av EU:s generaldirektorat för havsfrågor och fiske, vilket till stor del motsvarar målsättningarna av rekommendationen att upprätta en kuststrategi. Vid upprättandet av Finlands havsplan 2030 granskades samspelet mellan land och hav i stor omfattning och som ett resultat av detta ansågs det vara aktuellt med en ny kuststrategi.

Miljöministeriet vill rikta ett varmt tack till intressentgrupperna och styrgruppen för deras aktiva deltagande i upprättandet av Kuststrategin. Vi hoppas att det goda samarbetet ska fortsätta.

Helsingfors, februari 2024

Juhani Damski
Kanslichef
Miljöministeriet

SYFTE OCH INNEHÅLL

Kuststrategins syfte och roll

Kuststrategin styr och drar upp riktlinjer för den verksamhet, utveckling och planering som sker på kusten. Syftet är att främja en hållbar användning av kusten och att svara mot de hot som förlusten av naturens mångfald, klimatförändringen och föroreningarna medför samt att främja uppnåendet av en god havsmiljö.

Strategin fokuserar på perspektivet för en gemensam verksamhetsmodell: man identifierar de viktigaste intressentgrupperna och punkterna för samspel, platserna för att göra saker tillsammans och för informationsutbyte samt olika styrmedel. Innehållen och ansvarerna i dessa gemensamma åtgärder konkretiseras på åtgärds korten.

Detta grundar sig på ett systemtänkande där kusten ses som ett system som uppstår genom samspel mellan människan och naturen. De sociala faktorerna i denna helhet kan inte förstås och styras utan att samtidigt beakta ekologiska faktorer och tvärtom. Kuststrategiarbetets roll är snarare att styra systemet, samspelet mellan människan och naturen, i en viss riktning i stället för att fastställa en statisk målbild.

Kuststrategin preciserar visionen och åtgärderna för kusten i Finlands havsplan 2030. Kuststrategin och dess verksamhetsmodell styrs av FN:s och EU:s mål för hållbar utveckling, biodiversitetstrategiriksomfattande mål för markanvändning och bland annat Finlands energi- och klimatstrategi.

Kuststrategin tar sikte på år 2050. Åtgärderna i anslutning till verksamhetsmodellen sträcker sig till år 2030. Kuststrategin är avsedd för att användas av intressentgrupperna och till stöd för deras inbördes samarbete.

Strategins innehåll

Referensramen för den gemensamma verksamhetsmodellen lyfts fram via Havsplanens vision "Ett välmående Östersjön – En välmående människa" samt genom att beskriva samspelet mellan land och hav samt mellan människan och naturen och ett systemtänkande.

I avsnittet "Möjliga framtidsscenarioer för kusten" beskrivs eventuella konsekvenser av de scenarier som har utarbetats i havsplanen och som ska beaktas när kustens hållbarhet förbättras och gemensamma åtgärder planeras.

I strategin beskrivs därefter *de gemensamma principerna* för hållbar användning av kusten. Dessa styr utvecklingen av och åtgärderna för att öka en hållbar användning av kusten.

I avsnittet *Aktörer* har man även lyft fram det centrala aktörsnätverket i kustområdet samt dess inbördes kopplingar i syfte att främja samarbete och underlätta den gemensamma planeringen och utvecklingen av åtgärder på kusten.

Kärnan i kuststrategin finns på *åtgärds korten* som ger en omfattande beskrivning av åtgärderna. Varje åtgärds helhet har beskrivits på egna sidor.

I slutet av strategin finns dessutom en hållbarhetsbetonad *konsekvensbedömning* samt en beskrivning av verksamhetsmodellen för *uppföljning* och uppdatering.

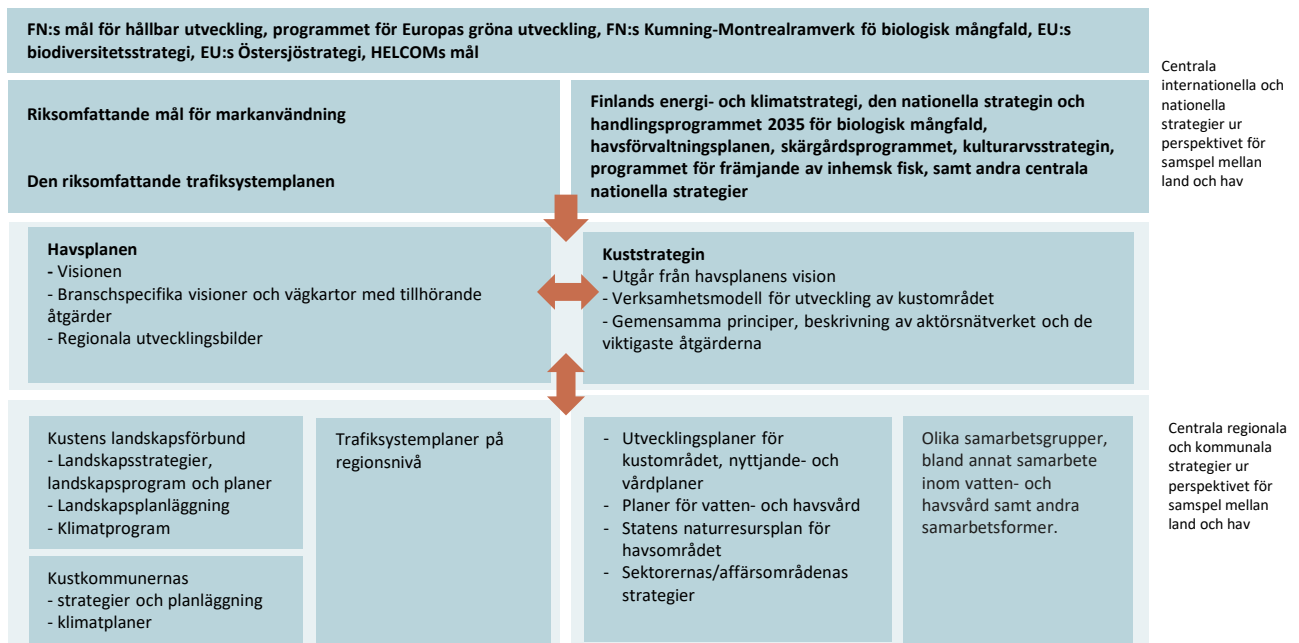

Bild: Kuststrategins förhållande till andra centrala strategier och planer.

Processbeskrivning

Kuststrategin utarbetades genom ett omfattande samarbete med intressentgrupperna. Havsplanens branschspecifika visioner och vägkartor samt granskningarna av samspelet mellan land och hav utgjorde en mycket central utgångspunkt i arbetet med kuststrategin. Strategiprocessen omfattade en enkät för sakkunniga (65 svar), utarbetande av scenarier, två workshoppar för sakkunniga (cirka 50 sakkunniga i båda workshopparna), fyra gruppintervjuer med sakkunniga samt aktivt arbete i styrgruppen och arbetsgruppen. De gemensamma principerna för utveckling samt de viktigaste åtgärderna är ett resultat av intressentgruppernas arbete.

Kustens föränderliga verksamhetsmiljö analyserades genom att utnyttja de framtidsscenarioer som upprättats vid havsplaneringen, genom att söka efter tecken på att de har förverkligats och genom att analysera deras konsekvenser för kusten. Utgående från konsekvenserna åskådliggjordes med hjälp av gemensam utveckling de viktigaste åtgärderna som rör alla branscher i syfte att förebygga de risker scenarierna orsakar och att utnyttja möjligheterna.

De gemensamma principerna utarbetades genom resultaten från den första sakkunnigworkshopen och gruppintervjuerna. De viktigaste åtgärderna utarbetades genom en sakkunnigenkät, sakkunnigintervjuer och en workshop samt genom styrgruppens arbete. Dessutom har man vid kartläggningen av åtgärderna tagit hänsyn till de branschspecifika åtgärderna i havsplanens vägkartor samt till de viktigaste åtgärderna i den tidigare kuststrategin (2006).

Bild: Sammanfattning av kuststrategin till en verksamhetsmodell. I verksamhetsmodellens centrum står aktörerna och de viktigaste åtgärderna. En gemensam vision och verksamhetsprinciperna skapar en referensram för verksamheten. I den yttersta cirkeln finns den föränderliga verksamhetsmiljön i vilken arbetet ska återspeglas.

Sammanlagt inlämnades 191 åtgärdsförslag i syfte att prioritera åtgärderna bedömdes deras betydelse ur kuststrategins perspektiv. Betydelsen bedömdes på nationell nivå med särskild hänsyn till kuststrategins skala för kartlager samt hur man på ett realistiskt sätt kan främja åtgärden.

Utgående från bedömningen av åtgärdernas betydelse identifierades de viktigaste åtgärdshelheter som innehåller branschspecifikt identifierade delåtgärder. Åtgärdskort har utarbetats över de viktigaste åtgärderna. Med hjälp av sakkunnigintervjuer utredes även näringslivets samt kommunernas, forskarnas och de regionala myndigheternas synpunkter. Sammanlagt inlämnades 65 utlåtanden om utkastet till Finlands kuststrategi. Synpunkter som framfördes i utlåtandena beaktades vid strategins färdigställande.

Kuststrategin har upprättats på uppdrag av miljöministeriet under åren 2022–2023. En multidisciplinär styrgrupp ansvarade för ledningen och utformningen av strategiarbetet tillsammans med konsulterna WSP Finland Oy och Capful Oy, som ansvarade för arbetets scenarier.

Medlemmar i styrgruppen:

Olli Rönkä och Paula Qvick, Lapplands förbund

Rauno Malinen och Mari Kuukasjärvi, Norra Österbottens förbund

Reijo Kiviniemi, Mellersta Österbottens förbund

Ann Holm och Christine Bonn, Österbottens förbund

Anne Savola och Anne Nummela, Satakunta förbund

Timo Juvonen, Heikki Saarento och Roosa Mikkola, Egentliga Finlands förbund

Kaarina Rautio och Suvi Silvennoinen, Nylands förbund

Lotta Vuorinen och Frank Hering, Kymmenedalens förbund

Mari Pohja-Mykrä, Havsplaneringens koordination

Tiina Tihlman (ordf.) och Maaret Stenström, miljöministeriet

Susanna Harvio, Tiina Falck och Riikka Söyrinki, WSP Finland Oy

Elisa Lähde, Aalto-universitetet

Kimmo Kivinen, Capful Oy

Paul Hermansson, Capful Oy

ETT VÄLMÅENDE ÖSTERSJÖN – EN VÄLMÅENDE MÄNNISKA

Finlands havsplan 2030 och särskilt dess visioner har utnyttjats för kuststrategin. Denna vision om hållbar användning och de regionspecifika målen i anslutning till denna samt branschspecifika vägkartor utarbetades under hösten 2019 och början av 2020 i Havsplaneringens intressentgruppsarbete. I detta strategiarbete har man strävat efter att inrikta och konkretisera arbetets resultat, visionen "Ett välmående Östersjön – en välmående människa" ([länk](#)), på kustområdet.

Bild: Visioner i Finlands havsplan 2030.

Definitionen av kust varierar beroende på vad som undersöks och det är svårt att göra en exakt geografisk avgränsning av kusten. Däremot kan kusten definieras som ett område för samspel mellan land och hav. Samspelet mellan land och hav omfattar mångsidig mänsklig verksamhet och även andra processer såsom granskning av näringsbelastningen i avrinningsområden och av övergödningen, kabeldragning eller energiöverföring till det nationella nätet, samband mellan land- och sjötrafik, hamnar samt rekreativiteterna i städerna och kustområdet, vandringsfiskarnas lekplatser i de älvar som rinner ut i Östersjön samt fåglarnas flyttstråk och när fåglar flyger från land mot havet för att söka föda och övernatta.

I Östersjön påverkas samspelet mellan land och hav i stor utsträckning även av dess särdrag, det vill säga att Östersjön är ett grunt hav med en låg vattenvolym samt att vattnet byts ut långsamt. På grund av dessa faktorer är Östersjön ekologiskt sårbart och för närvarande ett av världens mest förorenade hav. Under de senaste åren har belastningen minskat, men havets tillstånd har tills vidare inte förbättrats.

På grund av sina särdrag och den låga vattenvolymen är Östersjön och dess kustområden även känsliga för klimatförändringens konsekvenser. Luften och vattnet blir varmare både på sommaren och på vintern och istäcket minskar. Regnmängden och älvarnas avrinning i Östersjön ökar och därmed ökar även mängden näringsämnen.

Det varma vattnet för också med sig invandrade arter. Dessa förändringar kommer att påverka Östersjöns ekosystem och organismer, men även till exempel sjöfarten, fiskerihushållningen och annan mänsklig verksamhet på havet och i kustområdet. Det krävs snabba åtgärder för att kunna bekämpa och anpassa sig till klimatförändringen och motarbeta en förlust av den biologiska mångfalden.

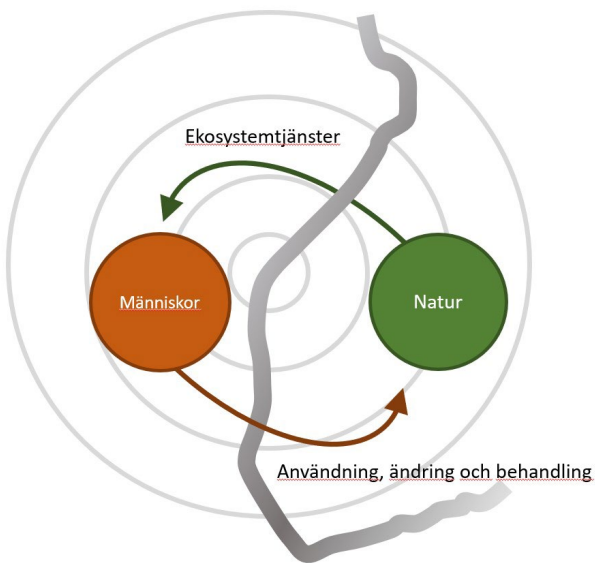
Nu erkänner vi att miljöproblemen och utmaningarna med den sociala hållbarheten hör samman. De sociala och ekologiska processerna växelverkar sinsemellan och har kontaktpunkter på flera olika skalor. I ett område som Finlands kustområde är människan och naturen beroende av varandra och de utvecklas ofta tillsammans via ett flertal återkopplingar och responskedjor. För att Östersjöns ekologiska tillstånd ska förbättras och biodiversiteten bevaras måste man i stället för att lösa enskilda miljöproblem åstadkomma en hållbarhetsomvälvning som genomsyrar hela samhället och övergå till ett kretsloppssamhälle, vilket främjas av att kustområdet styrs som en systemisk helhet.

Bild: FN:s övergripande mål för en hållbar utveckling är ett centralt sätt att rikta hållbarhetsgärningar även inom kustområdet. Dessa mål styr även upprättandet och genomförandet av Finlands kuststrategi.

Det socioekologiska systemet i kustområdet bildas av naturen och dess ekologiska strukturer och processer samt av människan och de strukturer och processer som hör samman med mänsklig verksamhet. Naturen och människan står i kontinuerlig växelverkan med varandra. Människorna nyttjar olika ekosystemtjänster, det vill säga de nyttigheter som naturen tillhandahåller. Ekosystemtjänster är bland annat fiskefångster och rekreation, men också mer svårdefinierade tjänster som näringsåtervinning, vattenrening och förebyggande av erosion. Ekosystemtjänsterna grundar sig på en frisk och välmående havs- och kustnatur.

ETT VÄLMÅENDE ÖSTERSJÖN – EN VÄLMÅENDE MÄNNISKA

Bild: En hållbar styrning av kustområdet kräver ett helhetsbetonat systemtänkande. Människorna nyttjar olika ekosystemtjänster, det vill säga de nyttigheter som naturen tillhandahåller. Å andra sidan gör de genom användning och vård av kustnaturen skillnad lokalt, regionalt och på hela systemets nivå.

Människan påverkar havs- och kustnaturen direkt eller indirekt med sina egna gärningar, såsom att bygga, röra sig och vidta skyddsåtgärder. Denna effekt återspeglas i utbudet av ekosystemtjänster och vidare i förutsättningarna och ramvillkoren för den mänskliga verksamheten. Kustområdet kan alltså ses som ett system där de sociala faktorerna inte kan förstås och styras utan att samtidigt beakta ekologiska faktorer och tvärtom.

Inom systemet sker växelverkan mellan människan och naturen i flera olika skalor. Östersjön påverkas i stor utsträckning av den kväve- och fosforbelastning som kommer från avrinningsområden med en fyra gånger större areal än själva havet och som orsakar övergödning. Dessutom skapar de i sig småskaliga åtgärderna, såsom muddring och strandbebyggelse, en betydande totalkonsekvens när de upprepas på flera platser längs kusten.

Den hållbarhetsomvälvning som eftersträvas kräver att systemen för boende, energiproduktion, trafik och livsmedelskedjan anpassas enligt gränserna för miljöns bärkraft. Utgångspunkten för detta är att fastställa och tillägna sig bärkraftens gränser.

Systemtänkandet medför en ändring av hur vi ser på att genom planering kunna påverka komplexa och icke-linjära kausaliteter. Planeringens, och i detta fall strategiarbetets, roll är snarare att styra systemet i en viss riktning i stället för att fastställa en statisk målbild.

En konkret åtgärd är att möjliggöra samarbete mellan olika aktörer. Detta hjälper till att skapa gemensam förståelse för kustområdet som en helhet, dess målbild och gränserna för hållbar verksamhet. Ett fungerande samarbete och systemtänkande erbjuder också en plattform för kontinuerligt inbördes lärande. Olika aktörer med mångsidiga och avvikande åsikter, värderingar och intressen kan delta i samarbetet. Genom gemensamma planerings- och förhandlingsprocesser kan man skapa en bättre helhetsbild och samtidigt möjliggörs en hållbarhetsomvälvning och ökad resiliens i systemet jämfört med sektorspecifika gärningar i siloer.

I den färiska kuststrategin har man strävat efter att bygga upp en verksamhetsmodell som skapar samarbete. I verksamhetsmodellen har man strävat efter att identifiera de gemensamma principerna för verksamheten, intressentgrupperna i kustområdet och deras växelverkan samt de viktigaste åtgärderna. Vad gäller principerna och åtgärderna har man särskilt identifierat platserna och kanalerna för gemensamt agerande och informationsutbyte.

Bild: Hangö hamn

Som utgångspunkt för kuststrategiarbetets analys av verksamhetsmiljöer granskades de scenarier för havsområden 2050 som hade utarbetats år 2019. Av de scenarier som identifierades i projektet *Scenarier för havsområden 2050, Dans med storföretag, Lönsamt på naturens villkor* och *Begränsningarnas och spänningarnas Östersjön*, utarbetades en rapport i vilken man sammanställde de senaste signalerna på att scenarierna håller på att förverkligas samt eventuella utvecklingsvägar inför framtiden. Signalrapporten behandlades vidare tillsammans med intressentgrupperna. Signalrapporten finns i bilaga 1.

Konsekvenserna av de utvecklingsvägar som har identifierats i scenarierna visar sig med tanke på samspelet mellan land och hav särskilt som ett ökat användningstryck enligt utgångspunkterna för Östersjöns försörjningsberedskap och till exempel som en konflikt mellan användningsändamålen som förknippas med natur och rekreation:

- Till följd av den geopolitiska krisen befinner sig energi- och livsmedelsproduktionen vad gäller självförsörjning och försörjningsberedskap i en brytningspunkt, och konsekvenserna kommer i framtiden att återspeglas särskilt i miljö- och näringslivsaspekter genom en försvagande biodiversitet och attraktionskraft. Säkerhetsorienteringen kan förbigå annat övervägande vad gäller användningen av Östersjön.
- Miljöregleringens målnivå kan bli för låg om EU beslutar sig för att kompromissa i hållbarhetsfrågor i syfte att öka sin konkurrenskraft. Denna utveckling kan försvaga kustens livsmiljöer och Östersjöns välbefinnande.
- När betydelsen av energisjälvförsörjning i snabb takt blir allt viktigare i framtiden kan även en snabb ökning av den havsbaserade vindkraftens kapacitet lyftas fram, vilket å sin sida kan ha märkbara konsekvenser för kustens natur- och kulturmiljö.
- När självförsörjningsgraden inom livsmedelsproduktion betonas kommer fiskodlingen att öka och verksamheten kan i allt högre grad flyttas till havet och kusten, eftersom energikostnaderna på land är högre.
- Det ökade användningstrycket på Östersjökusten (bland annat energi, näringslivet, boende) tillsammans med den ökade oron över säkerheten kommer i framtiden att alltmer stå i konflikt med skyddet av Östersjöns biodiversitet, turism och rekreation samt kulturlandskapets bevarande.

Nödvändiga åtgärder för att förebygga riskerna med de förändringar som enligt scenarierna håller på att ske och dra nytta av möjligheterna identifierades. I den växelverkan som förekommer mellan Östersjön och kusten betonas inom den närmaste framtiden följande åtgärder, oavsett scenario:

- Utöver det geopolitiskt mer ansträngda läget kommer antalet frågor och intressen som ska sammanjämkas på Östersjön vad gäller säkerhets-, miljö- och näringslivsfrågor att öka ytterligare. Miljöfrågor, teknisk-ekonomiska frågor, tillräckligt elnät, rikets försvar, livsmedelsproduktion, turism, fritid och trivsel måste sammanjämkas nationellt.
- Upprätthållandet av en gemensam lägesbild av kusten kräver fortlöpande samarbete och genomskinlighet mellan olika användare och åtgärder. Detta utvecklingsarbete måste ha ett eget samarbetsforum på en tillräckligt hög nivå.
- Det krävs en riksomfattande helhetsgranskning av havsbaserad vindkraft, eftersom projekt inom den ekonomiska zonen framskrider snabbt och energisektorn är överhettad. Vid konsekvensbedömningen är även gränsöverskridande samarbete viktigt.
- När man står inför hot och kriser söker man ofta skydd i närheten och då kan tankarna på självförsörjning och boende på landsbygden öka. Man måste se till att en sådan utveckling inte leder till bakslag i miljö- och ansvarsfrågor och till exempel kommunerna måste stödjas genom att fördela resurser och information om cirkulär ekonomi och bästa praxis.
- När naturahushållningen ökar måste vi också vara beredda på ökning av distansarbete samt att främja infrastruktur som stödjer multilokalitet samt skärgårdstrafiken.
- Kustens utvecklingsarbete bör gynna mångsidighet av branscher och deras regionala placering.
- För att upprätthålla kustens och skärgårdens resiliens måste en spridning av näringslivs-, energi- och infrastrukturfunktionerna genomföras med hänsyn till invånarnas grundläggande behov.

GEMENSAMMA PRINCIPER

Syftet med de gemensamma principerna är att lyfta fram en gemensam vilja och ett gemensamt mål. Tillsammans med FN:s mål för hållbar utveckling (sida 5) styr principerna åtgärderna för att förbättra kustens hållbara användning. De gemensamma principerna utgör riktlinjer och vägledning för aktörerna i kustområdet. De konkretiserar målen för skapandet av en helhetsbetonad gemensam förståelse, systemiskt tänkande, identifiering av gränserna för hållbar verksamhet, ledning genom information och kontinuerligt lärande.

Man kan spegla olika utvecklingsåtgärder, projekt eller planer i kustområdet mot principerna och överväga om de förverkligar principerna. De gemensamma principerna presenteras i samband med de viktigaste åtgärderna, där betydelsen av varje åtgärds helhet för förverkligandet av principerna har fastställts separat.

**GENOM SMIDIGT
SAMARBETE OCH
KOMMUNIKATION MOT
ETT GENOMSKINLIGT
BESLUTFATTANDE**

**BEKÄMPA
KLIMATFÖRÄNDRINGEN,
ANPASSA SIG TILL DEN OCH
MOTARBETA EN FÖRLUST AV
DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN**

**INSIKT FRÅN EN LOKAL
NIVÅ TILL EN NATIONELL
OCH GLOBAL KONTEXT**

**EFFEKTFULLA ÅTGÄRDER
FÖR ATT UTVECKLA
KUSTEN, AKTIV
IMPLEMENTERING OCH
UPPFÖLJNING**

Hållbar användning och skötsel av kusten främjas med **samarbete**.

De olika intressentgruppernas mål beaktas och samordnas genom **delaktighet och samarbete**.

De olika intressentgrupperna producerar, delar och **utnyttjar information** på ett aktivt och öppet sätt.

Vi lär oss kollegialt och **delar med oss av erfarenheter och kunskaper** under resan.

Agerandet på kusten fokuserar på **hållbarhet och ansvar**.

Vår unika kust och skärgård hålls **socialt, kulturellt och ekologiskt** välmående.

Regionalitet och de lokala särdragen identifieras och beaktas både vad gäller naturmiljön och kulturarvet.

Naturvården och skydds nätverk beaktas vid områdenas utveckling.

Omfattande hänsyn tas till **totalkonsekvenserna**.

Områdenas **tillgänglighet** säkerställs.

Näringsarnas verksamhetsbetingelser bevaras och förbättras med hänsyn till **branschmångfalden**.

Kustens ekonomiska hållbarhet främjas.

Kustens totala säkerhet och försörjningsberedskap beaktas.

Effektiva åtgärder vidtas för att förbättra kustens tillstånd.

Gemensamma **modeller, gemensam praxis och uppföljning** används för att uppnå strategins mål och implementera åtgärderna.

Tillräcklig finansiering säkerställs för att främja målen och åtgärderna. **Information** ges om potentiella finansieringsinstrument för främjande av åtgärderna.

Bild: Kuststrategins gemensamma principer.

Ett stort antal aktörer förknippas med samspelet mellan land och hav. De viktigaste aktörerna och de som möjliggör en hållbar utveckling har åskådliggjorts i aktörsnätverket nedan. I nätverket deltar bland annat områdets invånare och användare, företagare samt aktörer från forsknings- och utvecklingssektorn, samfund och organisationer samt ett myndighetsnätverk. Dessutom bildar EU och den internationella nivån en viktig samarbetspart som kompletterar det nationella nätverket.

I enlighet med kuststrategins första princip *”Genom smidigt samarbete och kommunikation mot ett genomskinligt beslutsfattande”* grundar sig utvecklingen av kustområdet på ett öppet samarbete. Det beskrivna aktörsnätverket hjälper till att åskådliggöra samarbetsnätverkets sammankallande och planeringen av kommunikationen.

De mörkblå aktörerna är de viktigaste intressentgrupperna vid utvecklingen av kustområdet. De ljusblå preciserar och lyfter i form av exempel fram aktörer i anslutning till de ovannämnda aktörerna.

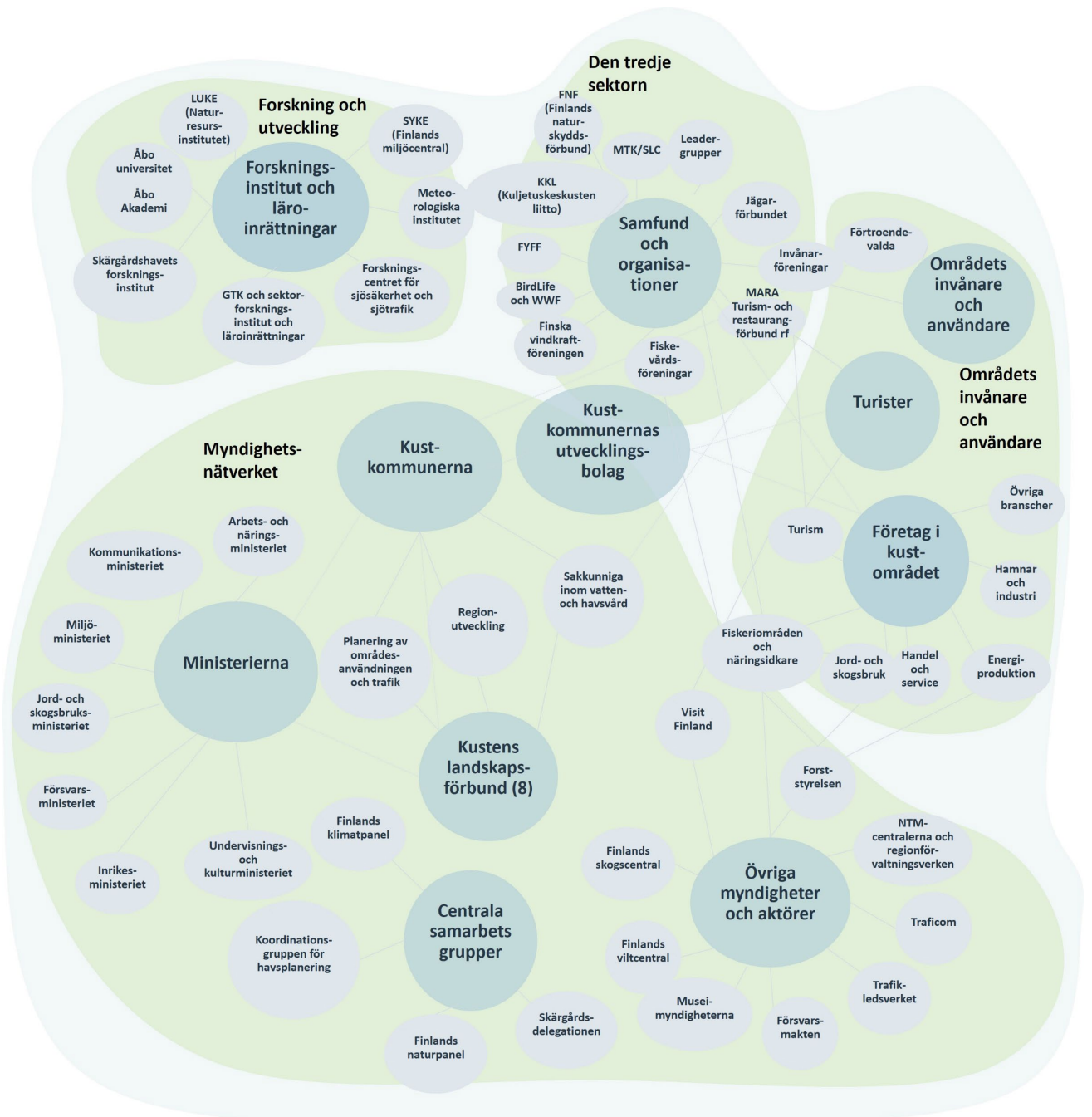

Bild: Kuststrategins aktörsnätverk.

DE VIKTIGASTE ÅTGÄRDERNA

De viktigaste åtgärderna i kuststrategin är en beskrivning av de viktigaste åtgärdshelheter under de närmaste åren som utgör ett resultat av intressentgruppsarbetet. Med hjälp av åtgärderna förbättras kustanvändningens miljömässiga, kulturella, sociala och ekonomiska hållbarhet.

Åtgärdshelheterna lyfts fram som 10 åtgärds kort. Kortet innehåller en allmän beskrivning av åtgärdshelheterna samt en bedömning av hur helheten förverkligar de gemensamma principerna i kuststrategin.

För varje åtgärdshelhet presenteras också en bedömning av hur den förverkligar FN:s övergripande mål för hållbar utveckling (SDG Sustainable development goals, FN 2015). De viktigaste övergripande målen har lyfts fram i åtgärds korten.

De första åtgärderna och i den mån det är möjligt, branschspecifika delåtgärder och –behov har identifierats på korten. Dessa uppgifter uppdateras varje år.

I slutet av varje kort lyfter man fram de viktigaste aktörerna för åtgärdens genomförande. Åtgärdshelheterna genomförs i samarbete med flera olika aktörer. Åtgärds korten fungerar som en så kallad handbok som förhoppningsvis inspirerar och styr verksamheten till de viktigaste utmaningar som identifierats på riksnivån.

Kuststrategins viktigaste åtgärdshelheter

- **En aktuell lägesbild:** En aktuell lägesbild av kustområdet utarbetas, där man kunskapsbaserat beaktar och fastställer de lokala särdragen.
- **Forum för god praxis:** Ett forum grundas som en interaktiv kanal för förmedling av god praxis och kommunikation i kustområdet.
- **Förbättrad tillgänglighet:** Tillgängligheten i kustområdet förbättras genom att utveckla dataförbindelserna samt trafikförbindelserna till havs och på land.
- **Utveckling av bedömningen av de totalkonsekvenserna:** Metoder utvecklas för att identifiera projektens gemensamma konsekvenser och göra en konsekvensbedömning.
- **Tryggande av livsmedelsförsörjningen:** Det ändrade geopolitiska läget har skapat stora förväntningar på den inhemska livsmedelsproduktionen. Ekosystemens funktionalitet utgör en väsentlig del av tryggandet av livsmedelsförsörjningen.
- **Tryggande av energiförsörjningen:** Det ändrade geopolitiska läget har skapat stora förväntningar på den inhemska energiproduktionen. Energi spelar en central roll för försörjningsberedskapen och den totala säkerheten.
- **Förberedelser inför undantagssituationer:** I kustområdet förbereder man sig på klimatförändringens konsekvenser, miljökatastrofer och exceptionella situationer.
- **Hållbar markanvändning och byggande:** Byggnationspotentialen och -begränsningarna i kustområdet bör identifieras i tillräckligt bred omfattning med hänsyn till de totalkonsekvenserna av enskilda och spridda åtgärder och det nationella målet för hållbar användning av kustområdet.
- **En välmående kustgemenskap:** De lokala näringarna erbjuder arbete och utkomst, vilket utgör en central grund för välbefinnande. Förverkligandet av ett systemiskt tankesätt och gemensamt utarbetade principer förbättrar kustområdets sociala hållbarhet och rättvisa.
- **En välmående kustnatur:** En välmående natur och fungerande ekologiska processer utgör grunden för social och ekonomisk välfärd.

KUSTSTRATEGIS ÅTGÄRDSKORT

Åtgärdshelhetens namn

Klicka här för att läsa översikten, vad åtgärden handlar om

Vi har lyft fram FN:s mål för hållbar utveckling, som stöds av åtgärdshelheten

Här kan du se hur väl åtgärden genomför de gemensamma principerna i kuststrategin (på en skala från 0-5). Alla förverkligar principerna, men tyngdpunkterna kan variera.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

GENOM SMIDIGT SAMARBETE OCH KOMMUNIKATION MOT ETT GENOMSKINLIGT BESLUTFATTANDE

BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGEN, ANPASSA SIG TILL DEN OCH MOT-ARBETA EN FÖRLUST AV DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN

INSIKT FRÅN EN LOKAL NIVÅ TILL ETT NATIONELLT OCH GLOBALT SAMMANHANG

EFFEKTFULLA ÅTGÄRDER FÖR ATT UTVECKLA KUSTEN, AKTIV ETABLERING OCH UPPFÖLJNING

DE FÖRSTA FASERNA

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

Vi har lyft fram de första faserna och de branschspecifika behoven för en viss åtgärdshelhet

Vi har lyft fram de första faserna för en viss åtgärdshelhet, om det har varit möjligt

Vi har lyft fram branschspecifika behov och perspektiv i de branschspecifika åtgärderna

När det gäller aktörer har de viktigaste intressentgrupperna lyfts fram för genomförandet av åtgärder. Den mörkaste färgen representerar de viktigaste intressentgrupperna för genomförandet (tre nivåer av densitet).

AKTÖRER

Ministerier

NMT-centraler

Landskapsförbunden

Kommuner

Invånare och turister

Företagare

Övriga myndigheter

Organisationer och föreningar

Forskningsinstitut

Bild: Läsanvisningar för åtgärdskorten.

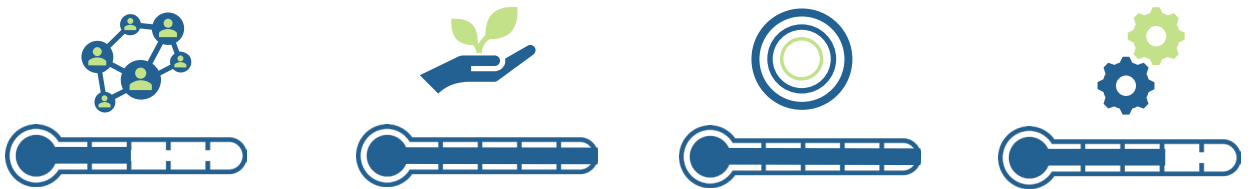
En välmående kustnatur

Utgångspunkten är att en välmående natur och **fungerande ekologiska processer** utgör grunden för social och ekonomisk välfärd. Ändrad markanvändning, överutnyttjande av naturresurser, klimatförändringen, invasiva och invandrade arter, eutrofiering samt föroreningar i luften, vatten och marken är de viktigaste faktorer som påverkar **naturens diversitet** och förlusten av naturens mångfald. Störningar i ekosystemens funktion kan ha överraskande konsekvenser.

En välmående kustnatur kräver **att man följer försiktighetsprincipen** . Kustnaturens välmående hör starkt samman med andra åtgärdshelheter, det vill säga att skapa och upprätthålla lägesbilden, forum för god praxis samt bedömning av de totala konsekvenserna. Det är alltid förmånligare att bevara och värna om befintliga naturprocesser än att reparera skador. Natur- och miljöstörningar bör alltid kompenseras så nära som möjligt i motsvarande habitat. Till exempel mängden obebyggd strandlinje ökar inte utan krävande och dyra återställande åtgärder.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- De första faserna hör samman med de första faserna av de totala konsekvenserna, den aktuella lägesbilden och forumet för god praxis. Alla dessa främjar en välmående kustnatur.
- Tillståndet av kustens naturtyper och arter gynnas aktivt med riktad uppföljning, skydd och vård. Finansiering för omfattande uppföljning av arter tryggas. Kustens kulturbiotoper bevaras.
- Ett pilotprojekt om ekologisk kompensation genomförs och målen för 30 % återställande och skydd samt målen för 10 % strikt skydd i enlighet med EU:s biodiversitetsstrategi främjas och finansiering tryggas för dessa åtgärder.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- De betydande totalkonsekvenserna för havs- och kustnaturen bedöms branschspecifikt.
- Klimatförändringens konsekvenser för kusternas ekosystem utreds. Miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet utreder tillsammans med kommunerna och andra aktörer de anpassningsbehov i kustområdena som hör samman med klimatförändringen, fastställer åtgärder enligt dessa och följer upp forskning om klimatförändringen.
- Kustens skyddsområdesnätverk utvidgas och återställande åtgärder utförs i enlighet med internationella biodiversitetsavtal och den nationella strategin och handlingsprogrammet för biologisk mångfald.

AKTÖRER

En välmående kustgemenskap

Det kollegiala välbefinnandet fastställs via livskvaliteten, tillfredsställelsen och lyckan hos de personer som ingår i samhället. De lokala näringarna erbjuder **arbete och utkomst**, vilket utgör en central grund för välbefinnande. Fiske och fiskerihushållning är viktiga näringar i kustområdena även i framtiden.

Förverkligandet av kuststrategins systemiska tankesätt och gemensamt utarbetade åtgärder förbättrar kustområdets **sociala hållbarhet och rättvisa**, bland annat till följd av utvecklad **livskraft**, värnandet om det immateriella och materiella **kulturarvet**, förbättrade **rekreationsmöjligheter** och deltagande i de lokala samhällens **beslutsfattande**.

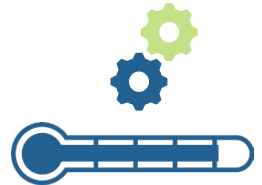
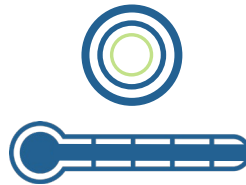
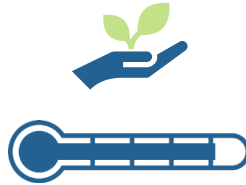
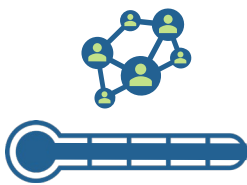
En trivsamt miljö med natur och kulturarv utgör en viktig källa till välbefinnande. Skärgården och kustområdena erbjuder en alldeles särskild ram för vår **relation till naturen och det välbefinnande vi får från naturen**. I dessa områden har det under århundradenas lopp vuxit fram en stark identitet, som grundar sig på ett starkt band till naturen och det lokala materiella och immateriella kulturarvet. Den ökande turismen och rekreationsbruket ska samordnas med bärkraften av kustområdenas natur och kulturarv.

De lokala aktörsnätverken stärker en levande **skärgårdskultur och -identitet** med hjälp av olika evenemang och kulturupplevelser, som också ökar områdets attraktionskraft och stödjer bland annat turismnäringen.

Avsikten är att trygga förutsättningarna för välbefinnande och ett gott liv för de boende samt förutsättningarna för ett konkurrenskraftigt näringsliv i kustområdena.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Aktörer som utvecklar området står i aktiv växelverkan med den lokala gemenskapen och delar med sig av aktuell information om utvecklingsåtgärderna i området och de möjligheter att delta och påverka som hör samman med dessa.
- Metoder för gemensam utveckling tas fram i syfte att främja kustområdets hållbarhet.
- Pilotprojekt genomförs om metoder för gemensam utveckling. Man delar med sig av erfarenheter och bästa praxis i forumet för god praxis.
- Kustnaturens och den lokala kulturens möjligheter nyttjas och främjas till exempel genom marknadsföring, evenemang och olika temadagar.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Verksamhetsförutsättningarna för fiskerihushållning, turism och andra näringar tryggas och beslutsfattandet stöd på lokal och regional nivå- Leader-grupperna är en av de viktigaste aktörerna.
- Lokala samfund aktiveras att till exempel vårda och värna kulturarvet, ta hand om trivselsn i den egna miljön och bekämpa invasiva arter.
- Mångsidiga fritidsaktiviteter erbjuds både till de fast bosatta och sommargästerna.
- Skärgårdspolitiken nyttjas och utvecklas för att lyfta fram skärgårdsområdenas styrkor och de lokala särdragen.

AKTÖRER

Ministerierna

NTM-centraler

Landskapsförbunden

Kommuner

Invånare och turister

Företagare

Övriga myndigheter

Organisationer och föreningar

Forskningsinstitut

Tryggande av energiförsörjningen

Det ändrade geopolitiska läget och kraven på att främja produktionen av ren energi har skapat stora förväntningar på den **inhemska energiproduktionen**. Energi spelar en central roll för försörjningsberedskapen och den totala säkerheten. Den hör därmed starkt samman även med tillräcklig livsmedelsproduktion.

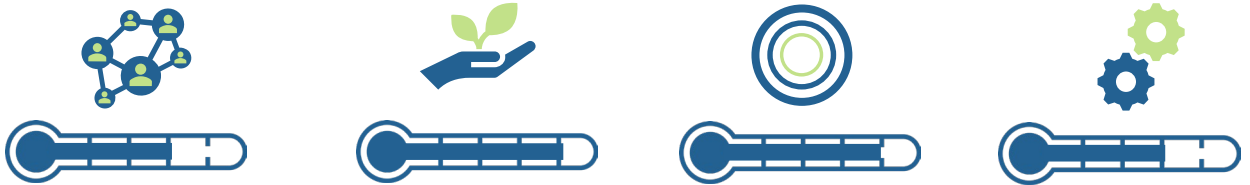
Försörjningsberedskapen i fråga om energi hör samman med aspekterna på **produktion, lagring och överföring**. Försörjningsberedskapen ökas av en **decentraliserad energiproduktion**, mångsidiga energikällor och ett driftsäkert överförings- och distributionssystem. Kapaciteten för energiöverföring ökas till att motsvara den ökande energimängden, varav en stor del produceras i kust- och havsområden.

Man avstår stegvis från fossila bränslen och dessa ersätts med **nya energikällor**, såsom havsbaserad vindkraft, sol- och vägenergi, havsvärme och bioenergi. Tillverkning och användning av förnybart väte och förnybar ammoniak främjas. I kustområdet har även förfaringssätten som utvecklas för cirkulär ekonomi en nyckelroll.

Ett nationellt mål för vindkraftsproduktionen fastställs med beaktande av miljökonsekvenserna. Vid byggnationen av infrastrukturen för elöverföring eftersträvas koordinerat samarbete. I regionplaneringen förbereder man sig på storskaligt byggande av havsbaserad vindkraft. Dessutom samarbetar man med Östersjöländerna för att fastställa målen och totalkonsekvenserna för havsbaserad vindkraft i Östersjön, med hänsyn till bland annat konsekvenserna för sjöfarten, hamnarna, naturen och landskapet samt konsekvenserna av buller under vattenytan.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- En nationell målnivå för kapaciteten för energiöverföring fastställs samt ramvillkor med hänsyn till nya energikällor
- En nationell målnivå för vindkraftsproduktionen fastställs med beaktande av miljökonsekvenserna
- Behoven i områden med havsbaserad vindkraft identifieras (bland annat ur hamnätverkets, underhållets och logistikpunkternas perspektiv)
- Utvecklingsmöjligheterna inom allaktivitetsområdena för energi utreds, inklusive hänsyn till naturen och kulturarvet vid planering, livscykelmodeller samt förvaltnings- och tillståndsmöjligheterna

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Hamnätverket upprätthålls och utvecklas med hänsyn till exempelvis väteproduktionsanläggningarnas placeringsbehov
- Synergierna och gränssnitten inom försörjningsberedskapen gällande energi i förhållande till tillgänglighet och försörjningsberedskapen gällande livsmedelsproduktion utreds
- Man uppmanar till och genomför pilotprojekt för att grunda lokala, delvis eller helt självförsörjande energiaktiebolag och energiandelslag
- I nästa fas identifieras möjligheterna att bygga nätverksliknande helheter utgående från aktiebolagen och andelslagen

AKTÖRER

Tryggande av livsmedelsförsörjningen

Det ändrade geopolitiska läget har skapat stora förväntningar på den **inhemska livsmedelsproduktionen**. Det behövs tillräckligt med näringsrik mat, även under olika undantagssituationer. Ekosystemens funktionalitet utgör en väsentlig del av tryggheten av livsmedelsförsörjningen. Självförsörjning inom näringsämnen och organiska återvunna gödslingsmedel är också en central del av den inhemska livsmedelstryggheten.

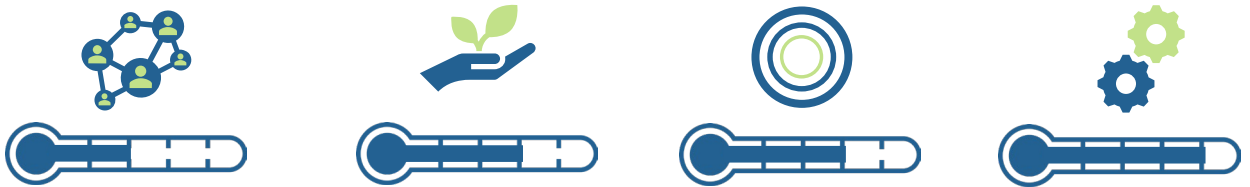
Försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel omfattar perspektiven för **produktion, förvaring och fördelning**. Produktionsförutsättningarna för ett hållbart jordbruk och en hållbar fiskerihushållning är tryggade och för med sig sysselsättning och utkomst till kustområdet. Här har EU:s och den nationella jordbruks- och fiskepolitiken en central roll.

Fiskerihushållningens verksamhetsmiljö möjliggör en hållbar tillväxt inom branschens värdekedja. Vid främjande av användningen av inhemska fisk och vegetarisk mat beaktas fiskbeståndens hållbarhet. Kolinlagrade jordbruk främjas. Vilthushållningen har en viktig roll i den lokala matproduktionen.

Vad gäller livsmedelsförsörjningen verkar primärproduktionen, livsmedelsindustrin, handeln och logistiken i **tätt samarbete**. Kunnandet och antalet kompetenta personer inom fiskerihushållningen, sjöfarten och logistiken ökas för att trygga livsmedelsproduktionen och dess transporter.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Utvecklingsmöjligheterna inom allaktivitetsområdena för livsmedelsproduktion till havs utreds, inklusive hänsyn till naturen vid planering, livscykelmodeller samt granskning av förvaltnings- och tillståndsförfaranden.
- Tillståndsförfaranden inom fiskerihushållningen görs smidigare och enhetligare.
- Fiskets verksamhetsmiljö beaktas och tryggas när marina branscher utvecklas, inklusive tryggheten av ett tillräckligt antal produktionsplatser för fiskodling.
- Vattenodling främjas där det är möjligt med hänsyn till regionala särdrag, särskilt vattenkvaliteten.
- Näringsutsläpp från primärproduktionen hålls under kontroll och minskas, även genom nya innovationer.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Förutsättningarna för livsmedelsproduktion på kusten tryggas.
- En verksamhetsmodell för sammankoppling av kedjor kopplade till närproduktion utarbetas.
- De vilda fiskbestånden stärks och användningen av inhemska fisk främjas (till exempel matprogram och detaljhandeln)
- Pilotprojekt gällande ny teknik genomförs och nya tekniker införs (algodling, musselodling) och deras synergi beaktas till exempel för att minska näringsbelastningen från fiskodling
- Synergierna och gränssnitten inom försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel i förhållande till tillgänglighet och försörjningsberedskapen i fråga om energi utreds

AKTÖRER

Hållbar markanvändning och byggande

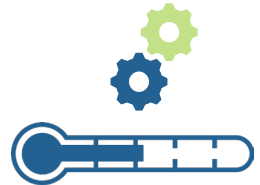
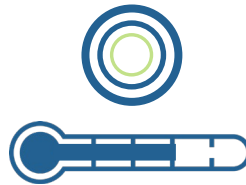
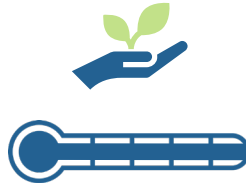
Byggnationspotentialen och -begränsningarna i kustområdet bör identifieras i tillräcklig bred omfattning med hänsyn till de totalkonsekvenserna av enskilda och spridda åtgärder och det nationella målet för hållbar användning av kustområdet. Kustområdet är med tanke på naturens mångfald ett särskilt rikt, men samtidigt också mycket sårbart område. De lokala särdragen är samtidigt resurser för många branscher i kustområdet, vilket innebär att en helhetsbetonad konsekvensbedömning utgör en central del av markanvändningen.

Kommunerna och landskapen i kustområdet bör vara föregångare inom praxis för markanvändning och byggande **när mänsklig verksamhet, klimatförändringens konsekvenser och ekologiska processer harmoniseras.**

Hållbar markanvändning är också socialt och kulturellt hållbart: det är viktigt att beakta invånarnas och andra berörda parter samt olika samfunds åsikter. Detta utgör en del av hållbar utveckling.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Vid planeringen av markanvändning och byggande i kustkommunerna strävar man efter att identifiera och förutse konsekvenserna av klimatförändringen och att under alla förhållande säkerställa funktionaliteten i de samhällen som är sårbara inför klimatförändringen.
- Att utreda synergier och gränssnitt inom hållbart byggande i förhållande till en helhetsbetonad konsekvensbedömning, lägesbilden och forumet för bästa praxis. Utveckling av en helhetsbetonad konsekvensbedömning, särskilt i anslutning till kulturarvet, inklusive kulturarvet under vatten, naturvärden och landskapet.
- Finansieringskanalerna för experiment och pilotprojekt utreds.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Bestämmelser som gäller byggande bedöms och preciseras. Behövet av fria strandområden beaktas.
- De utmaningar som sura sulfatmarker medför i kustområden beaktas vid markanvändningen och byggandet.
- Förfaringssätt och bra exempel på renoveringsbyggande sprids. Detta är viktigt även av kulturhistoriska skäl.
- Kustområdenas översvämningskartor uppdateras och förbättras till stöd av hanteringen av översvämningsriskerna. Översvämningsprognoser och metoder för preliminära bedömningar av havsöversvämnningar utvecklas. Åtgärderna i hanteringsplanerna för hantering av översvämningsrisker vidtas.
- Informationsutbyte mellan de olika områdena om förfaringssätten för hållbar markanvändning och hållbart byggande.

AKTÖRER

Förbättring av tillgängligheten

Tillgängligheten i kustområdet förbättras genom att **utveckla dataförbindelserna samt trafikförbindelserna till havs och på land**. God tillgänglighet stödjer den fasta bosättningen och fritidsbosättningen i kustområdet samt främjar multilokalitet och mångsidig näringsverksamhet. Bevarandet av fria och tysta strandområden i naturtillstånd är också en viktig del av tillgängligheten.

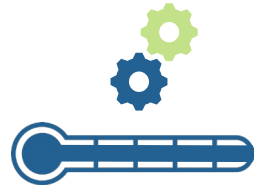
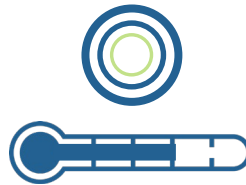
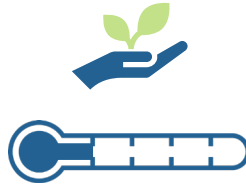
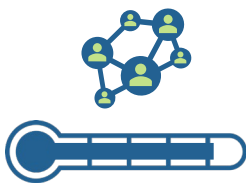
Trafikförbindelserna utvecklas i samstämdhet med kustmiljön med hänsyn till **bosättningens och näringslivets nuvarande och kommande behov**. Vid utvecklingen av skärgårdstrafiken beaktas både den fysiska och den erfarenhetsbaserade tillgängligheten. Vid utvecklingen av vattenlederna beaktas också fritidsbåtlivets behov.

Bra tillgänglighet utgör en central **del av den totala säkerheten, näringslivets konkurrenskraft och förutsättningarna för invånarnas välbefinnande och ett gott liv**. Vid utvecklingen av trafikförbindelserna beaktas även kustområdenas **specialanvändning**, såsom **verksamhetsförutsättningarna** för försvarsmakten samt brand- och räddningsväsendet. Kustområdets tillgänglighet granskas som en del av de regionala strategierna och åtgärdsprogrammen för integrerad användning och vård.

Fungerande dataförbindelser till ett skäligt pris säkerställs i kustområdet och skärgården för att stödja en smidig vardag och verksamhetsbetingelserna för näringslivet.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- De befintliga kommunikationsnätverken och infrastrukturen upprätthålls och utvecklas tills mer hållbara lösningar är tillgängliga och etablerade också i den glesbebodda och svårframkomliga skärgården.
- Hållbara färdmedel, såsom båttaxi, båtar för sam användning, sjöbussar och fartyg som drivs med solenergi o.d. testas och främjas.
- Innovationer inom trafik och logistik för att trygga service och boende i skärgården och på kusten utnyttjas och stöds för att trygga tillgänglighet året runt.
- Förbindelser som främjar en smidig vardag och näringslivets verksamhetsbetingelser utvecklas genom att stärka kustområdenas livskraft.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Den fysiska och kunskapsmässiga tillgängligheten av turismen i kustområdet och särskilda kulturarvsobjekt utvecklas.
- Enhetliga erfarenhetsbaserade resekedjor upprättas.
- Verksamhetsförutsättningarna för skeppsvarv och hamnätverket (trafik- och dataförbindelser) tryggas med beaktande av eldriven sjöfart och landförbindelser.
- Landskapsförbunden, kommunerna och NTM-centralerna strävar för sin del efter att utveckla dataförbindelserna i enlighet med landskapens och kommunernas strategier.
- Utsläppsfria fartyg (batteri-/vätedrivna fartyg) testas i skärgården på utvalda trafikeringstrutter.

AKTÖRER

Ministerierna

NTM-centraler

Landskapsförbunden

Kommuner

Invånare och turister

Företagare

Övriga myndigheter

Organisationer och föreningar

Forskningsinstitut

Förberedelser inför undantagsituationer

I kustområdet finns beredskap inför **klimatförändringens konsekvenser, miljökatastrofer och exceptionella situationer**. I kustområdet bör man mer än tidigare beakta och förutse de **geopolitiska riskerna** och sörja för tillräckliga regionala verksamhetsförutsättningar i anslutning till den nationella totala säkerheten. Det finns också risk för att tillväxten inom branscherna hotar den goda vattenstatusen och uppnåendet av målen i vatten- och havsvården.

En förbättring av Östersjöns och dess kustmiljöns tillstånd förutsätter utöver lokala åtgärder i Östersjöns kustländer även gemensamt överenskomna mål och gåringar.

Östersjöns kustområden berörs av många **gemensamma risker**, till exempel övergödning, nedskräpning, invasiva och invandrade arter, klimatförändringen, naturkatastrofer samt olje- och kemikaliekatastrofer. Risken för undantagsituationer minskas genom att harmonisera funktioner i anslutning till transporter och fartygsolyckor samt genom att utveckla samarbetet inom bekämpning av olje- och kemikalieolyckor tillsammans med de andra kuststaterna omkring Östersjön. Olycksrisken kan minskas och sjösäkerheten ökas genom att även aktivt påverka regleringen och åtgärderna inom dessa branscher inom ramen för EU och internationella organisationer.

3 HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

6 RENT VATTEN OCH SANITET

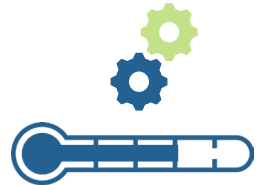
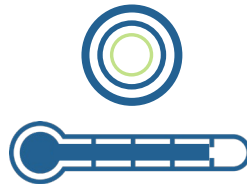
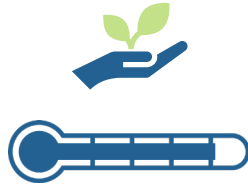
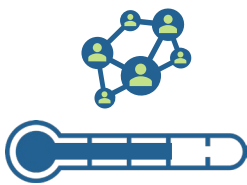
14 HAV OCH MARINA RESURSER

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Förutseende: kustområdenas egen beredskap ökas inför till exempel energiavbrott eller störningar i vattenförsörjningen.
- Metoder utvecklas och förfaringssätt upprättas för att identifiera avvikelser och informera om dessa.
- Verksamhetsprinciper utarbetas för undantagsförhållanden: trygghande åtgärder identifieras.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Hamnarna förbereder sig på olyckor och invasiva arter samt tar effektivt hand om mottagningen och hanteringen av fartygsavfall i hamnområdet.
- I kust- och skärgårdsområden samt på öppet hav sörjer man för tillräckliga resurser för bekämpning av olje- och mineralolyckor och säkerställer kvaliteten på den tekniska beredskapen samt snabb tillgång till utrustning och personal. Tillräcklig avfallshantering och hela kedjans funktionalitet vid bekämpning av miljöskador bör tryggas med förhandsplanering.
- Uppmärksamhet fästs vid hantering av översvåmningsrisker och beredskap inför klimatförändringen, särskilt inom kommunernas områdesanvändning.
- Hanteringen av översvåmningsrisker vid industrianläggningar och kraftverk, inklusive kärnsäkerhet, i kustområdena understöds.

AKTÖRER

Utveckling av bedömningen av totalkonsekvenserna

Metoder utvecklas för att identifiera projektens gemensamma konsekvenser och göra en bedömning av totalkonsekvenserna. Målet är att genomföra konsekvensbedömningen med tanke på **kustområdets särdrag och intressentgrupper**, identifiera de **gemensamma konsekvenserna av havs- och markanvändningen** bland annat med tanke på kulturarvet samt **förverkliga ett systemiskt perspektiv**, varvid konsekvenserna bedöms utöver för de traditionella sektorperspektiven även för de ekologiska processerna och utbudet av ekosystemtjänster. Utöver de ekologiska konsekvenserna bedöms även de ekonomiska och sociokulturella konsekvenserna. Vid bedömningen av totalkonsekvenserna är den viktigaste processen för närvarande förfarandet för miljökonskvensbedömning (MKB-förfarande).

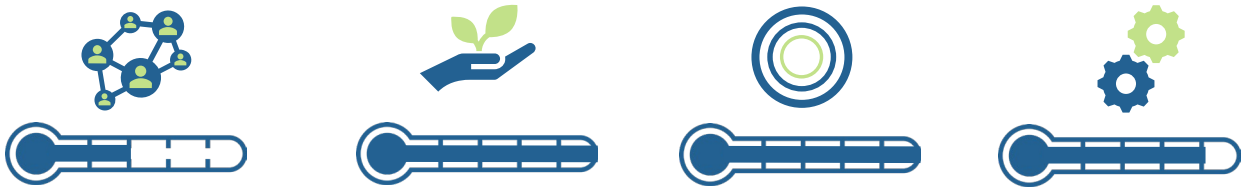
Det är viktigt att utveckla bedömningen av de totala och gemensamma konsekvenserna, inte enbart med tanke på de regionala granskningarna utan även för att skapa en aktuell lägesbild av hela kustområdet till exempel i anslutning till projekt inom havsbaserad vindkraft, sjötrafik, muddring och mineraler samt industrier (bland annat batteriindustrin).

Vad gäller förnybar energi behövs en helhetsgranskning som omfattar produktion, överföring och lagring av energi till exempel i form av väte och vidareförädlade elektrobränslen såsom ammoniak, metanol eller metan.

Bedömningen av totalkonsekvenserna bör utvecklas och utföras också som **gränsöverskridande samarbete**.

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Möjligheterna att utveckla konsekvensbedömningen i sin helhet utreds i samband med stora projekt. Ett exempel: projektet Baltic Sea2Land åren 2023–2025.
- Pilotprojekt gällande bedömning av totalkonsekvenserna, till exempel havsbaserad vindkraft, som en gemensam process av ministerierna samt tillsammans med Sverige och andra viktiga aktörer. Samtidigt utvecklas verktyg för konsekvensbedömning och hantering av helheten med beaktande av totalkonsekvenserna för naturmiljön och landskapet samt bland annat för hamnarna, sjötrafiken och radarsystemen.
- Utveckling av konsekvensuppföljningen och att utnyttja uppföljningsinformationen i bedömningsförfarandet.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- I samband med stora projekt i olika branscher utreds möjligheterna att utveckla konsekvensbedömningen i sin helhet.
- Möjligheten att samla offentlig projektdata till ett digitalt, karlbaserat projektregister utreds för skärgårdsområdet. Detta kunde genomföras till exempel som en del av skärgårdsforumets digitala nätverk.
- Behoven av och målen för utvecklingen av konsekvensbedömningen preciseras per bransch. Potentiella finansieringskanaler för experiment och pilotprojekt utreds.
- Helhetsgranskning av förnybar energi.

AKTÖRER

En aktuell lägesbild

En aktuell lägesbild av kustområdet utarbetas, där man **kunskapsbaserat** beaktar och fastställer **de lokala särdragen**. Syftet med lägesbilden är att på samma gång lyfta fram hela kustområdets utmaningar och potential samt naturens bärkraft. Lägesbilden behövs om teman för de åtgärdsområden som presenterats ovan (kustnaturen, kustgemenskapen m.m.).

Syftet med lägesbilden är också **att skapa en helhetsbild** av kustområdets tillstånd över landskapsgränserna samt **att lyfta fram utvecklings- och forskningsbehoven**. Informationen kan också utnyttjas i uppföljningen av förverkligandet av de nationella och regionala strategierna.

Vid upprättandet av lägesbilden beaktas **möjligheten att regelbundet uppdatera** den. Vid upprättandet av lägesbilden utnyttjas till stora delar **befintlig data, geodatamaterial och informationsportaler och informationsluckorna** kartläggs. Vid upprättandet utnyttjas dessutom information från befintliga samarbetsnätverk (bland annat samarbetsnätverket för havsplaneringen och översvänningsgrupperna). För att skapa en lägesbild behöver man utveckla metoder för insamling och beskrivning av data. En aktuell lägesbild av alla kustområden förutsätter också satsningar på forskning.

Internationella samarbetsnätverk spelar också en central roll för att få en mer omfattande lägesbild och skapa praxis för upprättande av en lägesbild (benchmarking) samt för perspektivet för en internationell jämförelse. Vid upprättandet av lägesbilden beaktas även Östersjöns verksamhetsmiljö. Materialet produceras och hanteras enligt **öppenhets-** och tillgänglighetsprincipen.

9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

14 HAV OCH MARINA RESURSER

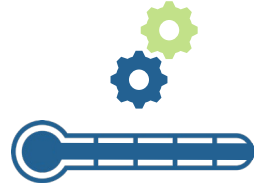
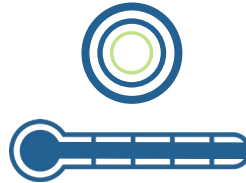
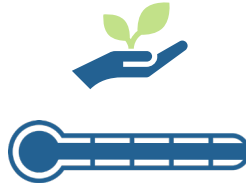
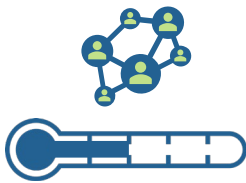
16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

17 GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Utredning av lägesbildens struktur, funktioner, ansvarspart och finansiering.
- Planering av en klassificering som möjliggör jämförelse och uppföljning. Utredning av hur havsplanens områdesindelning och skärgårdsklassificeringen fungerar.
- Utredning av lägesbildens synergier och gränssnitt i förhållande till internationella gränssnitt och forumet för god praxis.
- Uppdatering av lägesbilden och upprättande av uppföljningsmetoder.

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

Teman är åtgärdskortens teman:

- tillgänglighet (bland annat logistik, hamnar, sjöfart, båtsport, kustleder, gods- och passagerartrafik inklusive turister, dataförbindelser)
- energi (helhetsbild och behoven av produktion och överföring, bland annat vindkraft, väte, bioenergi)
- livsmedel (fiske, jordbruk)
- kustsamhällen (kustkulturen och kustnäringar, kulturarvet, rekreationens och turismens behov, kulturarvets potential bland annat inom turismen)
- kustnaturen (bland annat vattendragens tillstånd, näringsbelastningen i avrinningsområden, tillräckligheten och konnektiviteten av naturskydds nätverket, ekologiska kopplingar och nätverk, älvar, kartläggning av naturskyddsområden och "tysta områden" samt kartläggning av arter och naturtyper)
- övriga identifierade teman är industrins lägesbild och behov

AKTÖRER

Ministerierna

NTM-centraller

Landskapsförbunden

Kommuner

Invånare och turister

Företagare

Övriga myndigheter

Organisationer och föreningar

Forskningsinstitut

Forum för god praxis

Ett forum grundas som en **interaktiv kanal för förmedling av god praxis och information i kustområdet**. Forumet sammanställer och delar sammanfattad **tillförlitlig information och de bästa förverkligade lösningarna och arbetsmetoderna** som grund för utvecklingen av kustområdet, till exempel om hur vi kan anpassa oss till klimatförändringen, bekämpa förlusten av biologisk mångfald, styra byggandet och utnyttja cirkulär ekonomi. Forumet främjar **inbördes lärande** och spridningen av erfarenhetsbaserad god praxis.

Forumet svarar också för **uppföljningen** av kuststrategin. Befintliga samarbetsgrupper och nätverk utnyttjas när forumet sammanställs.

En gemensam, **aktuell informationsbas** är en ytterst viktig faktor i allt samarbete, såväl inom samarbetet mellan förvaltningssektorer som mellan invånarna och aktörerna inom näringslivet. Effektivt utnyttjande av information förutsätter att informationen är lättillgänglig.

Det är viktigt att **aktivt utnyttja kunskapskapitalet** i den praktiska verksamheten, till exempel näringar som grundar sig på naturresurser, planering av kustområdenas användning samt projekt om användning och vård av kustområden. Tydlig och åskådlig information om **kustområdets tillstånd och verksamhetens konsekvenser** ökar också den allmänna miljömedvetenheten och helhetsförståelsen bland invånarna och aktörerna i kustområdet.

Forumet grundas som både **ett fysiskt och ett digitalt nätverk**. Utvecklingsforumet sammanträder till exempel cirka två gånger om året för att förmedla information om god praxis inom kustens hållbara användning och vård. Forumet är till sin natur ett **sakkunnigforum**. På en interaktiv digital plattform (webbplats) förmedlas på motsvarande sätt information med låg tröskel, bland annat om temaområdets projektresultat och praxis samt lägesbilderna för de olika temaområdena samt möjliggörs diskussion inom de olika branscherna och mellan branscherna.

13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

14 HAV OCH MARINA RESURSER

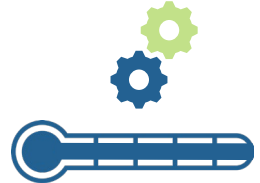
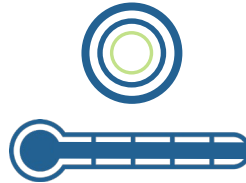
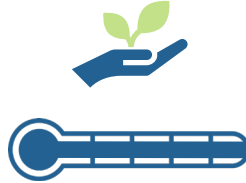
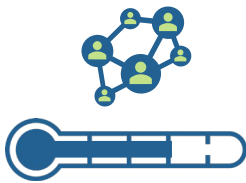
15 EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

FÖRVERKLIGAR PRINCIPEN

DE FÖRSTA FASERNA

- Utredning av forumets struktur, ansvarspart och finansiering. Forumet ska ha en vårdorganisation, som också kan variera vartannat år.
- Utredning av lägesbildens synergier och gränssnitt i förhållande till lägesbilden och andra arbetsgrupper.
- Grundande av forumet (nätverket samt materialet för nätverket och kusten, såsom webbplatsen och materialbanken för lägesbilder) och informering om detta.
- Identifiering av finansieringskanalerna för experiment och pilotprojekt
- Tillämpning av information och dess slagkraft främjas genom att utveckla funktioner för forumet, med vilka olika branscher enkelt kan hitta den senaste informationen och samarbetspartner

BRANSCHSPECIFIKA BEHOV

- Delning av praxis vid handledning av kommunernas och landskapens hållbara byggande och områdesanvändning.
- Att påverka praxis för bedömning av miljökonsekvenserna (bland annat helhetsbedömning).
- Delning av praxis mellan sjötrafiken, hamnarna och hamnoperatörerna om hållbara lösningar och förfaringssätt för utveckling av hamnarna och minimering av miljöstörningar.

AKTÖRER

Ministerierna

NTM-centraler

Landskapsförbunden

Kommuner

Invånare och turister

Företagare

Övriga myndigheter

Organisationer och föreningar

Forskningsinstitut

Konsekvenserna av strategins genomförande har bedömts för den ekologiska, sociala och kulturella samt ekonomiska bärkraften i de finländska kustområdena. Sammanfattningsvis är målet med kuststrategin att skapa förhållningssätt som främjar hållbar utveckling och beaktar de ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska aspekterna i kustområdena. Strategins förhållningssätt hjälper till att minska kustområdenas sårbarhet för miljöförändringar och främjar samtidigt välbefinnandet och hållbar användning av resurserna på lång sikt.

Ekologisk hållbarhet: Kuststrategins mål är att främja kustens ekologiska hållbarhet genom att besvara hoten från förlusten av biologisk mångfald, klimatförändringen och föroreningar.

- Stävande av klimatförändringen och anpassning till den: Strategin identifierar klimatförändringens konsekvenser för kusten såsom uppvärmning, ökade regnmängder och stigande havsnivåer. Åtgärder syftar till att stävja dessa konsekvenser och hjälpa med anpassningen till dem.
- Ekosystemtjänster: Strategin identifierar ekosystemtjänster som naturen erbjuder, såsom fiskfångster, rekreationsmöjligheter, rengöring av vatten och bekämpning av erosion. Upprätthållandet av dessa tjänster förutsätter att en frisk och välmående havs- och kustnatur bevaras samt att föroreningar minskar och förebyggs.
- Växelverkan mellan naturen och människan: Strategin betonar växelverkan mellan människan och naturen i kustområdena. Människans agerande påverkar ekosystemet både direkt och indirekt. Strategin strävar efter att balansera dessa verkningar för att främja hållbarhet och bekämpa förlusten av biologisk mångfald.

Social och kulturell hållbarhet: Strategin betonar betydelsen av social och kulturell hållbarhet som en del av naturskyddet samt de traditionella och nyare näringarna.

- Samarbete och växelverkan: Kuststrategin betonar betydelsen av samarbete mellan de olika intressentgrupperna. Gemensamma planeringsprocesser och förhandlingar kan främja samförstånd och minska konflikter.
- Kulturarv: Kulturområdena har ofta ett starkt kulturarv. Strategin har för avsikt att skydda och främja kulturarvet samtidigt som strategin främjar hållbar användning av det.
- Systemtänkande: Strategin lyfter fram systemtänkande som hjälper människor att förstå hur sociala och ekologiska faktorer samverkar och påverkar kustområdenas hållbarhet. Det systemiska förhållningssättet är viktigt i synnerhet för bekämpningen av förlusten av biologisk mångfald.
- Trivsamt: Strategins åtgärder syftar till att förbättra människornas trivsel och förutsättningar för ett gott liv bland annat genom att utveckla områdenas tillgänglighet, genom att minska och förebygga föroreningar samt genom att öka mångsidiga möjligheter för boende, fritidsintressen och arbete i städerna, byarna och på landsbygden.

Ekonomisk hållbarhet: Även om strategin inte behandlar ekonomin direkt innehåller den principer och åtgärder som kan påverka den ekonomiska hållbarheten.

- Samarbete och informationsdelning: Främjande av samarbete och informationsdelning kan effektivisera användningen av resurserna och minska överlappande arbete, vilket kan förbättra den ekonomiska effektiviteten.
- Utveckling av kustområdena: Strategin styr utvecklingen och planering i kustområdena. Hållbara förfaringsätt och lösningar kan främja den lokala ekonomiska utvecklingen bland annat genom att möjliggöra naturturism samt utveckling av ett attraktivt nätverk av hamnar.
- Näringslivet: Strategin strävar efter att stärka verksamhetsbetingelserna för och utveckling av näringslivet i kustområdena bland annat genom att förbättra tillgängligheten.

Om kuststrategin inte genomförs, kan konsekvenserna bli skadliga både ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Eventuella skadliga konsekvenser omfattar:

- Klimatförändringens konsekvenser: Utan anpassnings- och bekämpningsåtgärder kan till exempel stigande havsnivåer, eutrofiering och extrema väderförhållanden påverka kustområdena starkare.
- Konflikter och tvister: Utan främjande av samarbete kan det uppstå konflikter och tvister om användningen av naturresurser och markanvändning i kustområdena när olika intressentgrupper konkurrerar om resurserna.
- Förlust av kulturarv: Om man inte tar hänsyn till växelverkan mellan kulturen, naturen och näringslivet/ekonomin kan det bli svårare att bevara kulturarvet och upprätthålla den kulturella praxisen.
- Social ojämlikhet: Utan strategisk styrning kan miljöproblemen påverka olika befolkningsgrupper ojämnt och minska samfundens välbefinnande.
- Miljkatastrofer: Om klimatförändringen inte stävjas och om kustområdena inte är förberedda kan de bli mer utsatta för miljkatastrofer såsom översvämningar, vilket kan leda till stora ekonomiska förluster.
- Förlorade möjligheter: Utan ett strategiskt förhållningssätt kan kustområdena förlora möjligheter att utveckla hållbara ekonomiska verksamheter såsom ekoturism, fiske och förnybar energi.
- Förlorade värden: Utan aktiva åtgärder för att bekämpa förlusten av biologisk mångfald och föroreningar kommer flera av kustområdets nuvarande ekosystem och ekologiska värden som de producerar att förloras.

Uppföljningsplan

Förverkligandet av kuststrategin följs upp årligen. Tyngdpunkten i uppföljningen ligger på en uppföljning av hur åtgärdshelheterna förverkligas. Varje år uppgörs en förteckning och genomförs en bedömning av hur åtgärderna i åtgärdshelheterna har förverkligats (pågår, kommer att förverkligas inom 1–2 år, pågår inte). Dessutom bedöms hur åtgärderna förverkligat de gemensamma principerna.

Vad gäller uppföljningen av helheten bedöms strategins effektivitet på ett målbaserat sätt och återspeglas i de gemensamma principerna samt andra centrala nationella och internationella strategiska målhelheter (till exempel, främjat märkbart, främjat till vissa delar, inte främjat). Strategins effektivitet följs upp med 1–2 års intervaller. Uppföljningstabellen finns som bilaga till strategin.

Vid uppföljningen och konsekvensbedömningen utnyttjas även aktörsnätverkets bedömningsenkät, med vilken man kan ställa frågor om aktörernas egna åtgärder i anslutning till åtgärdshelheterna samt om åtgärdsförslag för kommande år.

Uppföljningens årsrapport bifogas som bilaga till Kuststrategin. Uppföljningens resultat kommuniceras och resultaten distribueras till aktörsnätverket.

Uppdatering

Vad gäller åtgärder uppdateras den tredje delen av åtgärds korten med 1–2 års mellanrum, det vill säga de första faserna av förverkligandet och de branschspecifika behoven. För deras del kan man lyfta fram eventuella möjligheter till projektfinansiering samt preciserad information om ansvarspart.

Kuststrategin tar sikte på år 2030, men de gemensamma principerna och aktörsnätverket bör också återspeglas mot ändringar i verksamhetsmiljön åtminstone med fem års mellanrum. Kuststrategin är en dynamisk verksamhetsmodell som bör återspegla en systemisk verksamhetsmiljö.

Ansvar för uppföljning och uppdatering

Det forum som ska grundas för utveckling av kusten följer upp åtgärdernas förverkligande i början av varje år. Forumet fungerar under miljöministeriets ledning och koordinationsgruppen för havsplanering utgör ett centralt stöd i arbetet. Miljöministeriet ansvarar för uppdatering av kuststrategin och bedömningsenkäten för aktörsnätverket. Det praktiska genomförandet sker i forumet som ett samarbete inom aktörsnätverket.

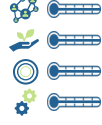
Bilaga: Uppföljningstabell

UPPFÖLJNINGSTABELL

Nedan finns exempel på verktyg för uppföljning av kuststrategin. Verktygen preciseras i uppföljningsskedet. Tabellen nedan kan utnyttjas för uppföljning av åtgärdshelheter.

Den senare tabellen kan målbaserat utnyttjas för konsekvensbedömning av strategin och dess åtgärdshelheter.

Uppföljning av hur åtgärdshelheterna har förverkligats	Fas i förverkligandet	Genomförda åtgärder	Förverkligandet av de gemensamma principerna	Observationer för de följande 1–2 åren
Åtgärdshelhet	<ul style="list-style-type: none"> ● Pågår ● Kommer att förverkligas inom 1–2 år ● Pågår inte 			
En aktuell lägesbild	☐			
Forum för god praxis	☐			
Effekter som har identifierats på ett helhetsbetonat sätt	☐			
Förbättring av tillgängligheten	☐			
Tryggande av livsmedelsförsörjningen	☐			
Tryggande av energiförsörjningen	☐			
Förberedelser inför undantagsituationer	☐			
Hållbar markanvändning och byggande	☐			
En välmående kustgemenskap	☐			
En välmående kustnatur	☐			
Uppföljning av strategins effektivitet	--/-/0/+/>+ bedömning	Verbal beskrivning (hur kuststrategin har bidragit till målen/helhetsbedömning)		
Åtgärdshelhet, mot vilken åtgärdens förverkligande återspeglas (exempel)				
Kuststrategins gemensamma principer				
FN:s mål för hållbar utveckling				
Programmet för Europas gröna utveckling, FN:s Kunming-Montrealramverk för biologisk mångfald, EU:s biodiversitetsstrategi, EU:s Östersjöstrategi, HELCOMs mål				
Nationella mål för markanvändning Riksomfattande trafiksystemplan				
Finlands energi- och klimatstrategi, havsförvaltningsplanen, den nationella strategin och handlingsprogrammet för biologisk mångfald 2035, skärgårdsprogrammet, kulturarvsstrategin, programmet för främjande av inhemsk fisk samt andra centrala nationella strategier				